

2013 1. Beh. af Lovf. om en Forandr. i L.

om Valgmængder af 15. Mai 1868. 2014

paa den Tid var Tale om, nemlig den i Nylinge, og Stemningen var den Gang temmelig bitter mellem de forskjellige Ansøuelser. Der kom da ogsaa fra flere Sogne i Kredsen temmelig talrige Adresseer her til Rigsdagen, og Avillien mod mig som deres Rigsdagsmand var ikke ganske ringe; men efterat man har set Loven træde i Kraft og Virkningerne deraf, er Forholdet blevet et ganske andet, saa have Mænd, som den Gang vare mine Modstandere, sagt til mig: Vi se, at vi have taget feil; det er blevet noget ganske Andet, end vi havde forestillet os, og dersom Sagen nu kommer for, saa begjer kun baade Kandidaters Ordination og Kirkernes Brug, vi ere fuldstændig enige i, at det bør tilfødes. Et lignende Omslag i Stemningen vil upaatvilelig have fundet Sted mange andre Steder i Landet. Naar vi derfor nu sige, at vi have 5 Aars Erfaring at bygge paa, saa er det ganske vist saaledes, at vi ikke have erfaret, hvad det vil virke, naar Friheden bliver udvidet, men vi have erfaret, at den Frihed, der har været givet, er bleven benyttet paa en heldig og velsignelsesrig Maade, saa at selve Modstanderne have mærket, at det kun er Tvungen, der forbittrer, men Friheden, som forbinder, og i Tillid til denne Erfaring tør vi trostigt tilraade at gaa et Skridt videre. Vel vide vi, at i kirkelige Forhold skal man være varsom, men man skal ikke staa stille af Frygt for alle mulige Fæjer, som man kan udmale sig efter Behag; man skal tværtimod, naar man har set, at det lille Fremskridt, man har gjort, er godt, forsøge et nyt; thi Livet, og ikke mindst det kirkelige, kræver Fremgang. De Skridt, vi nu foreslaa, tror jeg ere omgivne med alle nødvendige Sikkerhedsforanstaltninger for at afværge Misbrug, og de ville paa den anden Side have en overordentlig Betydning netop under de nuværende Forhold. Da jeg for 9 Aar siden tog Ordet her fra den samme Plads for et lignende Forslag, tillod jeg mig at minde om, at den danske Folkkirke blev angreben fra mange Sider, og at om end flere af disse Angreb da endnu ikke vare traadte aabenbart frem, var der dog ingen Tvivl om, at de havde virket til, baade at en stor Del af Medlemmerne vare fuldstændig ligegyldige og andre ligesvorne fjender af den; Videnskaben, saavel Naturvidenskaben som den filosofiske og historiske Kritik, gjorde Nar for Nar Sit til at undergrave den kirkelige Tro omkring i Menighederne. Spød der den Gang ikke laa saa aabent for Dagen, er siden kommet frem, og det er min fulde Overbevisning, at, dersom der ikke fra Kirke-

styrelsens Side sker Noget, hvorved man kommer den Trang imøde, som der findes rundt om i Menighederne, til en ganske anderledes fyldig Forskyndelse af Ordet og en ganske anderledes inderlig Sammenslutning mellem Menighederne og Præsterne end den, der hidtil har fundet Sted, saa vil det Brud, der saaledes er fremkommet, Nar for Nar blive større, medens det maaste endnu kunde lages; der vil da komme den Tid, da det ikke blot bliver Præsternes Lønning osv., man gaar imod, men selve den kirkelige Tro og det kirkelige Liv.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

Den ærede Rigsdagsmand kom nu ind paa et Gebet, hvor jeg ikke agter videre at følge ham her i Salen, hvad jeg ikke tror vilde kunne ske med ret megen Nytte. Jeg tror heller ikke, han kan rose sig af at have fremfat den Profeti, at de Fæjer, han maadede, vilde komme; thi det var den Gang almindelig erkendt, at de snart vilde komme, og det i stort Omfang. Derimod tror jeg, at det ærede Medlem tager meget feil, naar han mener, at det er Kirkebestyrelsen, der med nogen Grad af Virkning skal kunne modstaa de Angreb, han hentydede til. Det ligger hverken for Kirkeministeren som saadan eller for Rigsdagen at gjøre det; det er andre Kræfter, der i saa Henseende maa komme frem, og som maa modarbejde, hvad der saaledes i vore Dage truer som Angreb, Fortyrrelse og Nedbrydelse. Jeg skal derfor ikke gaa videre ind herpaa, men jeg maa blot gjøre opmærksom paa, at den ærede Rigsdagsmand misforstod mig, naar han troede, jeg havde overset, at han og de, som dele Ansøuelse med ham, allerede for 5 Aar siden og tidligere vare komne frem med et lignende Forslag, som det her foreligger, og altsaa allerede den Gang vare rede til at gaa ind paa en Lov, der havde et saa vidt Omfang. Det var ikke det, jeg sagde; thi det var mig meget velbekendt; men derimod sagde jeg gjentagende, at man selv ved disse Forslag gif ud fra, at Loven kun vilde blive benyttet i Undiagelstilsælde. Jeg sagde og gjentog, at den Ansøuelse, at man ved Valgmængde-loven skulde kunne udøve en overordentlig Indflydelse paa hele Folkets Udvikling, navnlig ved Anvendelse af en stor Masse unge Mænd, som ellers ikke kunde finde Anvendelse, den Gang var meget fjern fra Forhandlingen; det tør jeg paasta. Om der nu er foregaaet en Forandring i den Stemning, som vitterlig for 5 Aar siden kom frem med Hensyn til disse Spørgsmaal, er